

QUICKSCAN BOUWWERKZAAMHEDEN OUDELANDSDIJKJE 11-11a SPIJKERBOOR (Gem. Wormerland)

Een onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet

R. van 't Veer

van 't Veer & de Boer
Ecologisch Advies & Onderzoeksbureau

6 december 2016

Opdrachtgever: Fam. Al, Oudelandsdijkje 11a, 1458 PN Spijkerboor (Gem. Wormerland)

Colofon:

Van 't Veer, R. 2016. Quickscan bouwwerkzaamheden Oudelandsdijkje 11-11a, Spijkerboor (Gem. Wormerland). Een onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet. Van 't Veer & De Boer, Ecologisch adviesbureau, Jisp, 34 pags + bijlagen.

- Van 't Veer & De Boer Ecologisch Advies & Onderzoeksbureau, Walvischstraat 14, 1546 LN Jisp
- Telefoon 075-6424272/ 06-20779059 – Email vantveerendeboer@gmail.com
- KvK Amsterdam nr. 34315037 – BTW nr. NL8200.07.663.B01 – ABN-AMRO banknr. 50.21.61.337

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
2	Beschrijving activiteiten en omgeving	8
3	Onderzoeksresultaten	13
4	Beoordeling van de voorgenomen activiteiten in relatie tot de Flora- en faunawet.....	19
5	Samenvatting	24
6	Conclusies.....	27
7	Geraadpleegde bronnen	28
	Bijlagen (Tabellen Flora- en faunawet)	30

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor deze quickscan in het kader van de Flora- en faunawet, zijn de voorgenomen activiteiten betreffende de bouw van een stroschuur en uitbreiding van de dienstwoning van familie Al, Oudelandsdijkje 11 (stroschuur) en 11a (uitbreiding dienstwoning), 1458 PN Spijkerboor.

Deze quickscan is verricht in het kader van de Flora- en faunawet, in het bijzonder naar de mogelijke aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten op de bouwkvael.

Deze quickscan maakt als document tevens deel uit van de vereiste bouwvergunning.

In deze rapportage worden de resultaten van de Quickscan Flora- en faunawet beschreven op en rondom het projectgebied. In figuur 2 is de locatie op de topografische kaart aangegeven, een luchtfoto is weergegeven in figuur 3 en 4.

Een gedetailleerde situatieschets van de voorgenomen activiteiten is weergegeven in de figuur 3 (luchtfoto) en 5 (situatietekening met voorgenomen vergroting bouwoppervlak).

1.2 Quickscan Flora- en Faunawet

In relatie tot de Flora- en faunawet dienen ruimtelijke ontwikkelingen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid, dit vanwege mogelijk optredende schade aan beschermde natuurwaarden. Ten aanzien van de Flora- en faunawet kan gesteld worden dat er geen ontwikkelingen of werkzaamheden zonder ontheffing mogen plaatsvinden indien deze schadelijke effecten kunnen veroorzaken op de beschermde flora en fauna. Om dit te kunnen beoordelen is inzicht gewenst in de aanwezige beschermde natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende juridische consequenties.

1.3 Doel Quickscan

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten. Daarbij dient aangetoond te worden dat het plan ook daadwerkelijk uitvoerbaar is. Het doel van deze quickscan is derhalve:

Het in opdracht van Fam. Al, Spijkerboor (gem. Wormerland), het opsporen van strijdigheden ten aanzien van de voorgenomen werkzaamheden met de Flora- en faunawet;

Het bepalen of voor de werkzaamheden een ontheffing in het kader van deze wet noodzakelijk is.

1.4 Beknopte informatie over de Flora- en faunawet

In het kader van de instandhouding van de inheemse flora en fauna gaat de Flora- en faunawet uit van het 'nee, tenzij' - principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten mogelijk in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Dit houdt in dat de initiatiefnemer vanwege de Flora- en faunawet verplicht is om op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden. Daarbij dient ingeschat te worden wat de mogelijke schade of verstoring op deze beschermde waarden kan zijn bij ruimtelijke ingrepen en welke maatregelen ter voorkoming hiervan worden genomen. Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hierbij worden drie beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1: algemene soorten – **lichtste beschermingsregime**;
- Soorten van tabel 2: overige soorten – **middelste beschermingsregime**;
- Soorten van tabel 3: soorten genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – **zwaarste beschermingsregime**

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Er is voor deze soorten daarom geen ontheffing nodig. In de bijlage van dit rapport zijn de beschermde soorten van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet weergegeven.

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3. Alle vogels zijn gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten vastgelegd in artikel 11 van de Flora- en faunawet. De verbodsbepalingen van artikel 11 beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt (nesten, holen e.d.), inclusief de functionele omgeving (kwantiteit, kwaliteit, bereikbaar e.d.) om het broeden succesvol te doen zijn, én slechts gedurende de periode dat er gebroed wordt. De lijsten zijn limitatief, nesten van overige soorten vallen alleen tijdens de broedperiode onder het beschermingsregime van artikel 11. Voor een aantal soorten geldt echter een jaarrond bescherming¹.

Gierzwaluw, boerenzwaluw en huiszwaluw zijn voorbeelden van jaarrond beschermde soorten, hun nesten zijn grotendeels of geheel van menselijke activiteiten afhankelijk. Het vervangen, repareren of in de directe omgeving verplaatsen van een kast voor deze soorten wordt echter niet gezien als een overtreding van artikel 11, zolang er maar nestgelegenheid beschikbaar blijft.

¹ Jaarrond zijn beschermd, de nesten van blauwe reiger, zwarte specht, groene specht, grote bonte specht, middelste bonte specht, kleine bonte specht, steenuil, raaf, zwarte kraai, roek, ooievaar, torenvalk, slechtvalk, kerkuil, oehoe, steenuil, gierzwaluw, boerenzwaluw, huiszwaluw, grote gele kwikstaart, indien de nesten nog in functie zijn. Nesten van de roofvogelsoorten rode en zwarte wouw, buizerd, wespandief, sperwer, havik, zeearend, torenvalk, boomvalk en van ransuil zijn eveneens jaarrond beschermd.

Een overzicht van de in Nederland beschermde planten en diersoorten volgens de hierboven beschreven systematiek is te vinden in de bijlagen.

1.5 Methode

1.5.1. Bronnenonderzoek

In de onderhavige rapportage gaat het om een deskundigenoordeel op basis van aangetroffen soorten en mogelijke biotopen waar beschermde soorten kunnen voorkomen. Hierbij is gebruik gemaakt van de informatie over broedvogels aanwezig bij familie Al en vrijwilligers (inventarisatie weidevogels en broedvogels 2013), de beschikbare verspreidingsatlassen flora en fauna voor Noord-Holland (Helger 2010: Reptielen en amfibieënatlas Noord-Holland, Van der Riet & Baas 2012: Flora-atlas Noord-Holland, Scharringa et al. 2010: Broedvogelatlas, Herder et al. 2012 Vissenatlas, Hoozeboom et. al. 2014 Atlas Zoogdieren, Kaag 2012 Atlas dagvlinders). Ook zijn de websites van www.waarneming.nl en www.telmee.nl geraadpleegd, evenals de recente atlas Natura 2000 van Laag Holland (Van 't Veer & Hoozeboom 2015) of bepaalde beschermde soorten in de omgeving van de bouwlocaties voorkomen.

1.5.2 Inventarisatie methode

Alhoewel de hierboven genoemde atlassen, literatuuropgaven en de geraadpleegde websites geen 100% uitsluitel geven over het voorkomen van bepaalde soorten op de bouwlocatie, kan met deze informatie wel goed worden beoordeeld of er beschermde soorten op de bouwlocatie zijn te verwachten.

Aanvullend hierop heeft een veldinspectie plaatsgevonden van zowel de bouwlocatie als de aangrenzende graslanden en gebouwen. Aan de hand van de beschikbare literatuurinformatie en de veldinspectie kan een betrouwbaar oordeel worden gegeven ten aanzien van actuele of potentiële locaties waar beschermde dieren zich kunnen voortplanten, foerageren of overwinteren, of waar beschermde flora kan groeien.

Op 1 november 2016 zijn de bouwlocaties en de directe omgeving daarvan bezocht en beoordeeld door Drs. R. van 't Veer, ecooloog Ecologisch Adviesbureau Van 't Veer & De Boer, Jisp.

Bij de inspectie zijn onderzocht: de toekomstige bouwlocaties, de aangrenzende erven, de aangrenzende graslanden en de aangrenzende sloten en oevers. Voor een overzicht van het geïnspecteerde gebied, zie figuur 3.

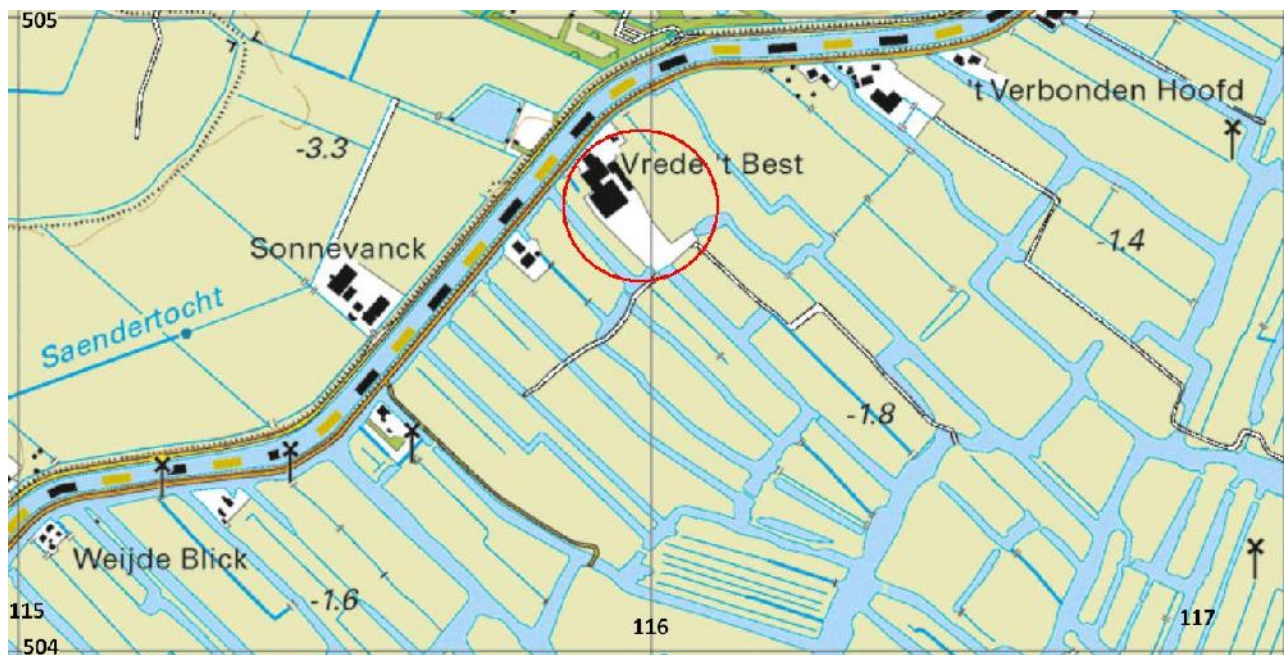
De controle ter plekke heeft zich vooral gericht op:

- het voorkomen van mogelijke groeilocaties voor beschermde planten
- de aanwezigheid van nesten en nestlocaties voor broedvogels
- de aanwezigheid van verblijf- en/of overwinteringsplaatsen voor vleermuizen, zoogdieren, amfibieën en reptielen.

De aanwezigheid van beschermde ongewervelde dieren (oa. insecten, weekdieren) kan in dit deel van Noord-Holland worden uitgesloten. Op basis van de verspreidingsatlassen en literatuur (Kaag 2012, Van 't Veer et al. 2012, Van 't Veer & Hoogeboom 2015) zijn geen beschermde ongewervelde diersoorten in dit deel van Wormerland te verwachten, of daar ooit aanwezig geweest.

Figuur 1. Situering projectgebied binnen de gemeente Wormerland. Bron luchtfoto: Bingmaps.

Figuur 2. Topografische kaart met rood omcirkelt het projectgebied (kmhok 115-504/116-504)
kaart: Kadaster.

Figuur 3. Luchtfoto met rood omlijnd het beoordeelde gebied voor de Flora- en faunawet quickscan.
Bron luchtfoto: Bingmaps.

2. Beschrijving activiteiten en omgeving

2.1. Locatie

De quickscan betreft de inspectie van twee bouwlocaties (fig. 4, objecten 9 en 10) welke zijn gesitueerd op het adres Oudelandsdijkje 11 en 11a, 1458 PN Spijkerboor (Gem. Wormerland)

Het betreft:

- Object 10: bouw van een nieuwe schuur (stroschuur, open schuur met stalen constructie), op Oudelandsdijkje 11. Locatie: zie object 10 in figuur 4.
- Uitbreiding erf aan de achterkant van de te bouwen stroschuur (zie gearceerde gedeelte in figuur 4, Oudelandsdijkje 11).
- Uitbreiding bestaande dienstwoning op Oudelandsdijkje 11a. Locatie: object 9 in figuur 4.

Voor de ligging van het projectgebied, zie fig. 2 en 3, voor de situering in gemeente Wormerland, zie figuur 1.

2.2. Huidig gebruik

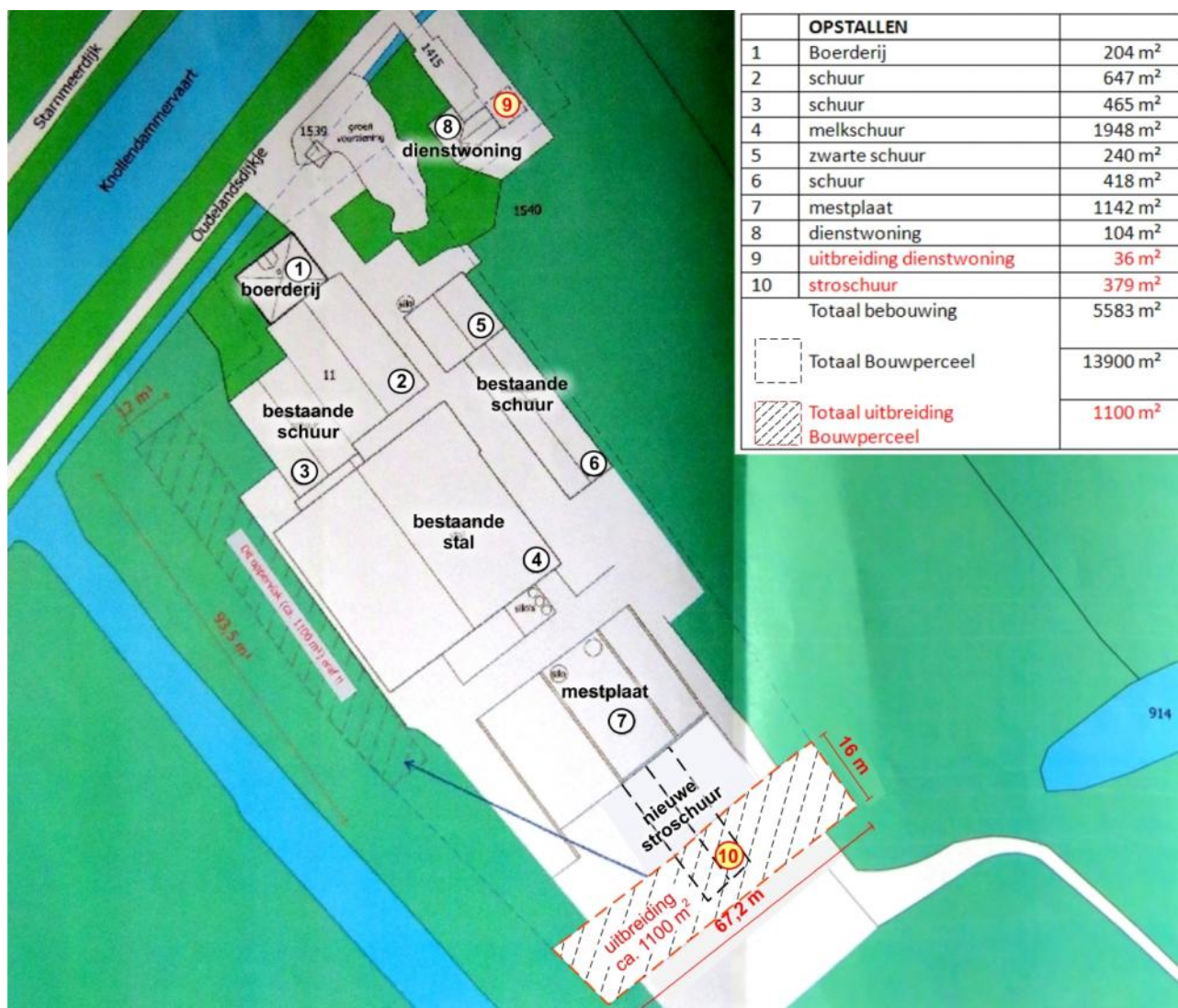
- De uitbreiding van de dienstwoning (object 9, fig. 4) bedraagt 36 m² en betreft het aangrenzende erf van de woning (zie fig. 7).
- De bouw van de nieuwe schuur (object 10, fig. 4) bedraagt 379 m² en betreft het aangrenzende erf achter de mestopslag (object 8, fig. 4). De locatie is momenteel in gebruik als opslag voor ingepakte balen kuilgras, banden en materieel (fig. 5) en is voor een klein deel begroeid met grassen en kruiden (zie fig. 6).
- Aan de achterkant van de te bouwen stroschuur wordt het bedrijfserf uitgebreid met 1100 m². Hierbij gaat het feitelijk om een herinrichting van het bestaande bedrijfserf als bouwperceel, waarbij de aan weerszijden liggende weidevogelgraslanden ongemoeid worden gelaten. Het bedrijfserf is in gebruik als opslag voor balen kuilgras en materieel (zie fig. 5, onderste foto).

2.3. Voorgenomen gebruik

De aanvraag betreft bouwwerkzaamheden op de bestaande bouwkaavel.

De activiteiten betreffen:

- De bouw van een nieuwe schuur op het bestaande erf (opslag balen kuilgras, materieel voor het beheer van het achterliggende grasland- en natuurgebied). De schuur zal gebruikt worden als een stroschuur en is belangrijk voor beheerwerkzaamheden van het aangrenzende Natura 2000-gebied Wormer- en Jisperveld.
- Uitbreiding van het bouwperceel achter de te bouwen stroschuur, dit oppervlak van 1100 m² zal gebruikt worden voor opslag van balen kuilgras en materieel.
- Een kleine uitbreiding van de dienstwoning op het bestaande erf.

Figuur 4. Bouwtekening. De bouw betreft een uitbreiding van de dienstwoning (object 9), de nieuwbouw van een stroschuur achter de bestaande mestplaat (object 10) en een uitbreiding van het bouwperceel met 1100 m².

Figuur 5. Huidige situatie (november 2016). Boven: mestplaat met daarvoor de bouwlocatie van de stroschuur (object 10, fig. 4). Onder: bouwlocatie stroschuur (object 10, fig. 4).

Figuur 6. Begroeiing toekomstige locatie stroschuur (object 10, fig. 4)

Figuur 7. Dienstwoning (object 8), erf (object 9) en achterliggende schuren (object 5, 6 in fig. 4). Foto: Streetview, Google Maps.

2.3. Ligging ten opzichte van natuurgebieden

Het projectgebied en de bouwlocaties maken onderdeel uit van de verspreide agrarische bebouwing langs de Oudelandsdijk welke de begrenzing vormt van het noordwestelijk deel van het Wormer- en Jisperveld (Natura 2000-gebied).

De Oudelandsdijk is gelegen langs de Knollendammer Vaart, welke in het noorden grenst aan het Noordhollandsch Kanaal. Direct ten oosten de gebouwen liggen de graslanden en sloten van het natuurgebied het Wormer- en Jisperveld. De graslanden van het natuurgebied worden zowel gebruikt voor de agrarische bedrijfsvoering als voor het weidevogelbeheer (Natuurtype Vochtig weidevogelgrasland). Naast grasland komen er in het Wormer- en Jisperveld relatief veel rietlanden, verlandingsvegetaties en smalle sloten voor. Het natuurgebied is daardoor rijk aan flora- en fauna, waaronder weidevogels, moerasvogels, bittervoorn, noordse woelmuis, verschillende strikt beschermde vleermuissoorten en de bijzondere flora van de zoomvormige ruigten, vochtige heiden en veenmosrietlanden (Van 't Veer & Hoogeboom 2015, Van 't Veer et al. 2009, 2010, 2012).

Het Wormer- en Jisperveld maakt deel uit van het nationaal Natuurnetwerk Nederland (NNN; Provincie Noord-Holland, 2010) en is onderdeel van het Natura 2000-gebied Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder. Tevens maakt het gebied deel uit van het Nationaal Landschap Laag Holland.

In dit rapport is alleen een beoordeling gemaakt in het kader van de Flora- en faunawet. Hierbij is zowel het erf, de locatie van de ingrepen, als de invloed van de ingrepen op de directe omgeving (tot een afstand van 250 meter) beoordeeld.

3. Onderzoeksresultaten

3.1 Inleiding

Op basis van een verkenning ter plekke en een inschatting van eventueel aanwezige beschermde soorten (zie hoofdstuk 1) is bekeken welke beschermde dier- en plantensoorten op en rond de onmiddellijke nabijheid van de bouwlocatie voorkomen.

3.2 Beschermde vogelsoorten

3.2.1 Zangvogels op en direct grenzend aan de bouwlocatie

De bouwlocatie is in november 2016 geïnspecteerd op het voorkomen van (oude) nesten van boerenwaluw en huiswaluw. Deze komen niet voor op de voorgenomen bouwlocaties van de objecten 9 en 10. Op het erf werden voorts geen nesten van kleine zangvogels of aangetroffen. Volgens de broedvogelatlas van Noord-Holland (Scharringa et al., 2010) zijn binnen de kilometerhokken waarbinnen de bouwlocaties vallen wel enkele algemene soorten te verwachten, zoals koolmees, huismus en merel. Nesten van deze soorten zijn niet aangetroffen op de locaties waar bouwwerkzaamheden zullen gaan plaatsvinden.

3.2.2 Weidevogels (fig. 9)

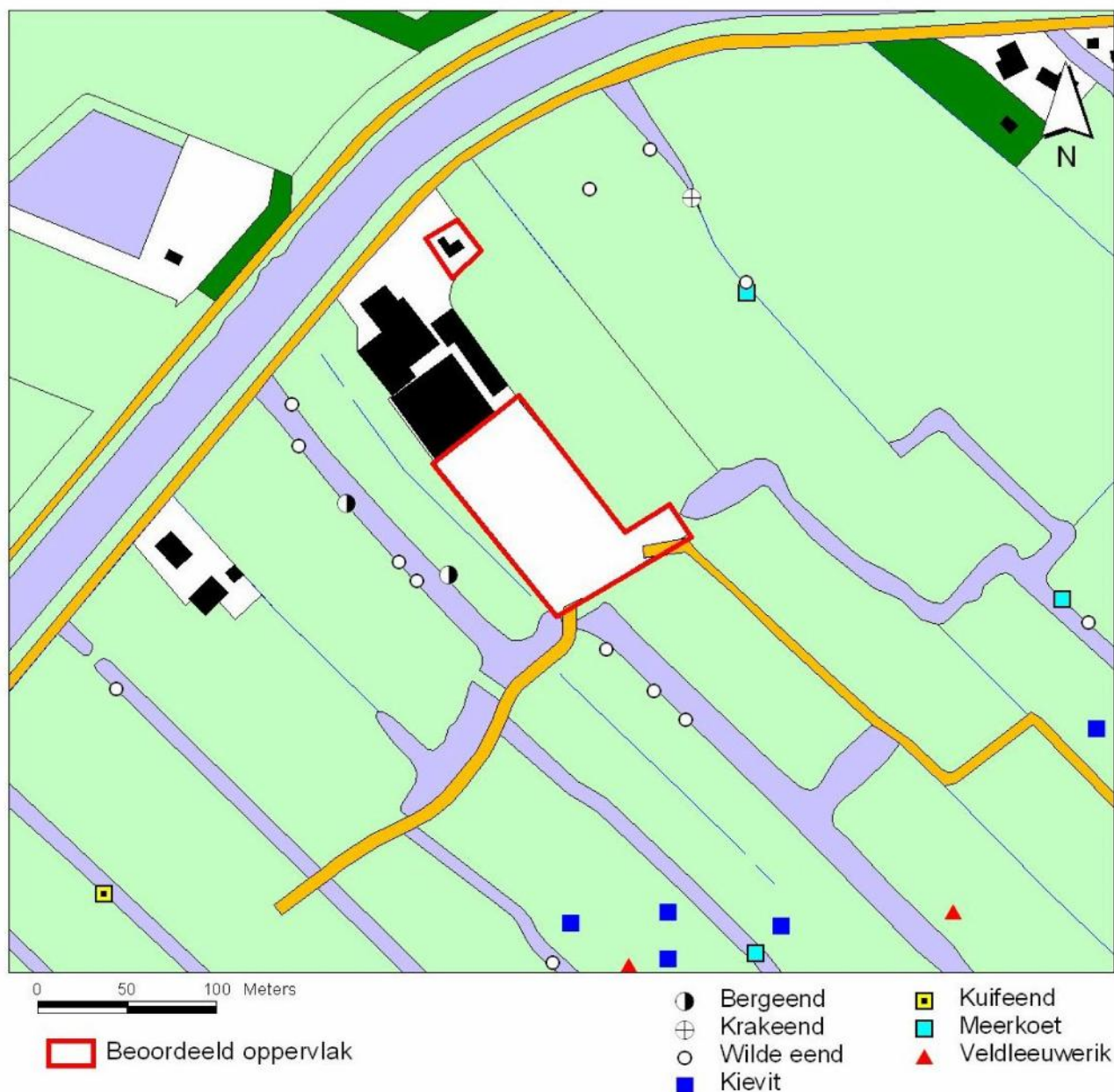
De graslanden van het Wormer- en Jisperveld zijn rijk aan weidevogels. Volgens Scharringa & Van 't Veer 2012 en Van 't Veer et al. 2010 behoren de aangrenzende graslanden (fig. 8) tot de meest waardevolle weidevogelgraslanden van Laag Holland en de gemeente Wormerland.

Direct achter het projectgebied broedden in 2013 voornamelijk eendensoorten, namelijk wilde eend en bergeend. Op grotere afstand (> 150) broeden Kievit, meerkoet, veldleeuwerik, krakeend en kuifeend. Op grotere afstand komen graslanden voor waarin grutto, slobeend en tureluur broedt. De omliggende graslanden behoren tot de belangrijkste weidevogelgebieden van gemeente Wormerland (bron: Van 't Veer & Scharringa 2012, Provincie Noord-Holland).

Veldleeuwerik, grutto, tureluur en slobeend zijn in Nederland bedreigde broedvogelsoorten en staan op de landelijke Rode Lijst van bedreigde diersoorten.

Weidevogels komen overigens niet op de bouwlocaties en binnen het onderzochte projectgebied voor (rood omlijnde gedeelte, figuur 8).

Geschied leefgebied voor broedende eenden bevindt zich op een afstand van ongeveer 50-100 meter van de projectgebieden en de bouwlocaties. Graslanden met weidevogelsoorten van het natuurtype 'Vochtig weidevogelgrasland' (veldleeuwerik, krakeend, kuifeend) en Kieviten bevinden zich op een veel grotere afstand van de bouwlocaties, namelijk op meer dan 150 meter afstand (figuur 8).

Figuur 8. Ligging van het projectgebied (rood omlijnd) ten opzichte van de weidevogelgraslanden en graslandbroeders in de omgeving.

3.2.3 Moeras- en rietvogels.

Moeras- en rietvogels ontbreken binnen het projectgebied en komen ook niet op een afstand tot 200 meter rondom de projectgebieden voor. Bijzondere soorten, zoals rietzanger, snor, bruine kiekendief, blauwborst, roerdomp en kleine karekiet broeden op grote afstand (>200 meter) van de beide projectgebieden.

3.2.3 Overige broedende vogelsoorten, trekvogels en wintergasten.

Er komen geen bewoonde of oude nesten van roofvogels of uilen op of nabij de projectlocaties voor. De aangrenzende graslanden en sloten ten oosten van de grootste projectlocatie (ca. 100-150 meter afstand tot de bouwlocatie van de stroschuur) zijn van oktober tot in maart van belang voor kleine groepen smienten (250-500 exemplaren), zie figuur 9.

In de aangrenzende graslanden foerageren regelmatig ganzen, met name grauwe gans, maar ook brandgans.

Figuur 9. Concentraties met smienten in het grasland en in de sloot ten zuiden van bouwlocatie 10 (afstand 100-150 meter). Situatie: 1 november 2016. Foto: Ron van 't Veer.

3.3 Zoogdieren

Uit de beide kilometerhokken van de bouwlocaties en de projectgebieden zijn vanaf 2000 de volgende zoogdiersoorten waargenomen:

- Ruige dwergvleermuis	- Haas
- Meervleermuis	- Egel
- Gewone dwergvleermuis	- Mol
- Laatvlieger	

(bron: Hoogeboom et al. 2014).

Noordse woelmuis

Noordse woelmuis komt uitsluitend in Nederland voor en is gebonden aan moerassige laagten en ruigten en natte, ruige of pitrusrijke graslanden. De Noordse woelmuis geniet de zwaarste bescherming (Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Tabel 3 Flora- en Faunawet). Binnen de beide projectgebieden (figuur 8) is de soort niet aangetroffen en ontbreekt geschikt habitat en leefgebied (Hoogeboom et al. 2014, Van 't Veer & Hoogeboom 2015). Noordse woelmuis komt ver buiten de projectgebieden (> 250 meter) wel voor in verschillende rietlanden en rietzomen. Sporen van nestjes, vraat en uitwerpselen die op de aanwezigheid van Noordse woelmuis duiden, zijn binnen de begrenzing van de projectlocaties tijdens de inspectie niet waargenomen.

Haas en egel

Deze soorten werden niet aangetroffen binnen de begrenzing van de projectgebieden.

Vleermuizen

Uit de beide kilometerhokken waarbinnen de bouwlocaties en de projectgebieden liggen, zijn vier vleermuissoorten bekend: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis en laatvlieger (Hoogeboom et al. 2014). Alle genoemde soorten zijn zwaar beschermd. De meervleermuis is tevens beschermd volgens de Habitatrichtlijn.

De belangrijkste foerageergebieden voor de genoemde soorten worden gevormd door bredere wateren en rietkragen. De graslanden achter de projectlocaties (ten oosten) zijn weinig van belang als foerageergebied voor vleermuizen omdat een goed ontwikkelde rietkraag ontbreekt (fig. 9). Frequente foerageervluchten langs de sloten die aan de projectgebieden grenzen, liggen daardoor niet heel erg voor de hand

De hoofd-foerageerroute voor vleermuizen is gezien de waarnemingen van de vleermuizen waarschijnlijk vooral gelegen langs de Knollendammer Vaart (waarschijnlijk laatvlieger en mogelijk ook meervleermuis) en langs de brede sloten en plassen in het Wormer- en Jisperveld (afstand > 500 meter tot de bouwlocaties en de projectgebieden).

Geconcludeerd kan worden dat het projectgebied geen deel uitmaakt van het leefgebied van de zwaar beschermde meervleermuis en de overige vleermuissoorten. Zomer- en winterverblijven in de aangrenzende bomen, schuren en gebouwen ontbreken.

Samenvattend: er komen geen zomer- en winterverblijven van vleermuizen binnen de projectlocatie voor. De aangrenzende sloten en rietlanden zijn weinig geschikt als aanvliegroute naar de verder in het veld gelegen foerageergebieden.

Figuur 10. De sloot ten westen van de grootste projectlocatie (objecten 3, 4 en 10, fig. 4) is vanwege het ontbreken van een oeverbegroeiing weinig geschikt als aanliegroute voor meervleermuis. Foto: Streetview, Google Maps.

3.4 Amfibieën en reptielen

Op de bouwlocaties zijn geen zwaar beschermde soorten als rugstreeppad aangetroffen. Aanwezigheid van broed- en overwinteringsplaatsen voor ringslang konden eveneens niet worden vastgesteld. Beide soorten komen echter wel in het Wormer- en Jisperveld voor (Helger 2010). Rugstreeppad is bekend van de kilometerhokken waarbinnen de projectgebieden liggen, maar werd tijdens de inspectie in november niet aangetroffen, ook niet onder stenen, plastic zeil en planken etc. op het erf (figuur 5 en 6).

Gezien de kilometerhokvondsten in de amfibieën-atlas van Noord-Holland (Helger 2010), kunnen kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker en bruine kikker in de directe omgeving van de projectgebieden voorkomen. Tijdens de inspectie zijn deze soorten echter niet binnen beide projectgebieden aangetroffen. Voor deze soorten geldt het lichtste beschermings-regime (Tabel 1 van de Flora- en Faunawet)

Op de bouwlocaties (figuur 4) bevindt zich geen geschikt leefgebied voor kikkers en kleine watersalamander. Op het erf komen geen plassen of kleine poelen voor die geschikt zijn voor padden, kikkers of salamanders. Kleine watersalamander werd niet aangetroffen onder planken en zeil op het erf (fig. 5 en 6). Het is niet onmogelijk dat een enkel individu onder planken hier de winter doorbrengt, maar nergens werden tijdens de inspectie (overwinterende) salamanders op het land aangetroffen.

3.5 Vissen

Uit de beide kilometerhokken van het projectgebied zijn geen zwaar beschermde vissoorten bekend, nl. bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad (Herder et al. 2012). De beide projectgebieden omvatten geen water en zijn dus ongeschikt als leefgebied voor genoemde beschermde vissoorten. Het meest zuidelijke projectgebied (fig. 8) grenst overigens wel aan twee sloten (fig. 9 en 10). Beide sloten zijn ondiep en troebel en hebben een slappe, slibrijke bodem; als leefgebied zijn ze ongeschikt voor bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad (voor een beschrijving van de leefgebieden in het Wormer- en Jisperveld en in Laag Holland, zie Van 't Veer & Hoozeboom 2015).

Conclusie beschermde vissoorten

Geconcludeerd kan worden dat beschermde vissoorten als bittervoorn, rivierdonderpad en kleine modderkruiper niet binnen of aangrenzend aan de projectgebieden voorkomen (fig. 8).

3.6 Ongewervelde dieren

Van de gehele bouwlocatie en ook uit de wijde omgeving (gemeente Wormerland en Zaanstad) zijn geen beschermde ongewervelde dieren bekend (dit betreft de wettelijk beschermde land- en waterslakken, kevers, dagvlinders, nachtvlinders, libellen en mieren; zie oa. Kaag 2010, Van 't Veer et al. 2012, Van 't Veer & Hoozeboom 2015). Beschermde ongewervelde dieren ontbreken derhalve ook op de bouwlocaties en binnen het projectgebieden.

3.7 Flora

Beschermde plantensoorten zijn niet op en in de onmiddellijke nabijheid van de bouwlocaties en binnen de projectgebieden aangetroffen. Wel groeien er algemene soorten als fioringras, gestreepte witbol, krulzuring, bezemkruiskruid, veenwortel en smalle weegbree. Er kan daarom met zekerheid worden geconcludeerd dat er geen beschermde plantensoorten op de bouwlocaties en binnen de projectgebieden voorkomen.

4. Toetsing aan de Flora- en faunawet

4.1. Licht beschermde soorten Flora- en faunawet (tabel 1-soorten)

De bouwwerkzaamheden binnen de plangebieden (figuur 3, 8) zullen naar verwachting niet leiden tot verlies van leefgebied en verstoring van algemene soorten die opgenomen zijn in tabel 1 van de Flora- en faunawet. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

Voor beschermde diersoorten die volgens de Flora- en faunawet zijn beschermd (tabel 1 soorten) is geen ontheffing nodig.

4.2. Broedende en niet-broedende vogelsoorten

4.2.1. Algemene soorten (zangvogels) en zwaluwen

In de directe omgeving zijn de bomen en gebouwen rondom de dienstwoning en de boerderij geschikt voor het broeden van algemene soorten als huismus, merel, pimpelmees en/of koolmees. Er zijn voor deze soorten voldoende broedmogelijkheden aanwezig in de directe omgeving van beide bouwlocaties; bovendien broeden er geen soorten binnen de bouwlocaties. Nesten van zwaluwen zijn tijdens de inspectie niet in de onmiddellijke nabijheid van de bouwlocaties aangetroffen.

Voor algemene vogelsoorten die volgens de Flora- en faunawet zijn beschermd is geen ontheffing nodig.

4.2.2. Watervogels en moerasvogels

Watervogels als eenden, futen en meerkoeten komen niet op de bouwlocaties en binnen beide projectgebieden voor. In de directe omgeving van het grootste projectgebied, langs de sloot en op een afstand van 50 meter, bevinden zich nesten van bergeend en wilde eend (fig. 8, sloot zie fig. 9). Tijdens de broedperiode kan eventueel akoestische verstoring optreden door zware bouwwerkzaamheden (heien). Andere bouwwerkzaamheden worden niet verstoring geacht, omdat er normaliter al werkzaamheden op het bedrijfsterrein plaatsvinden en dit niet leidt tot verstoring van broedende wilde eend en bergeend.

Smienten komen op een afstand van 100 tot 150 meter tot de meest zuidelijke bouwlocatie voor (object 10, fig. 4), zie ook figuur 9. Net als bij wilde eend en bergeend zullen lichte werkzaamheden niet tot verstoring leiden, omdat deze normaliter ook al op het bedrijfsterrein plaatsvinden. Wel kan er door heien tijdelijk akoestische verstoring optreden. Omdat deze verstoring kortdurend is en de smienten ook elders voldoende rustgebied kunnen vinden, zal dit weinig van invloed zijn op de aantallen wintergasten in het gebied. Ook in de winterperiode

(december-februari) wordt geen grote verstoring door heien verwacht, omdat de ondiepe sloten snel bevroren en dan geen rustfunctie voor smienten zullen hebben.

Moerasvogels, als rietzanger, roerdomp en kleine karekiet broeden op een grote afstand (> 200 meter) tot de bouwlocaties. Er wordt daarom niet verwacht dat de bouwwerkzaamheden tot verstoringen van de broedgebieden leiden. Hiervoor liggen de belangrijkste leefgebieden van moerasvogels te ver van beide bouwlocaties.

Conclusie: *de afstand van de leef- en foerageergebieden van moeras- en watervogels tot de bouwlocaties en de beide projectgebieden is dermate groot dat er geen significante verstoring is te verwachten. Er is dus geen ontheffing nodig.*

4.2.3. Weidevogels

Op een afstand van meer dan 200 meter tot de beide bouwlocaties en projectgebieden broeden weidevogels als kievit, krakeend, kuifeend en veldleeuwerik (fig. 8). Op de bouwlocaties en binnen beide projectgebieden komen geen broedende weidevogels voor (figuur 8).

Geschikt leefgebied voor broedende weidevogels bevindt zich vanaf een afstand van ongeveer 50 meter van beide projectgebieden (fig. 7, 8, 9 en 10).

Weidevogels zijn zeer gevoelig voor verstoring. De verstoringafstand wordt door deskundigen op 100 tot 300 meter geschat. Een overzicht van verschillende verstoringafstanden wordt hieronder gegeven (tabel 1).

Tabel 1: Verstoringafstanden weidevogels (visuele verstoring)

Verstorende elementen	Verstoringafstand in meter
Wegen	100
Autosnelweg	300
Fietspad en frequent gebruikt wandelpad	100 – 190
Opgaande bebouwing	250

Deze tabel is gebaseerd op recente gegevens genoemd in Visbeen et al. (2009), Oosterveld & Altenburg (2005), Van 't Veer & Scharringa (2008) en Krijgsveld et al. (2008).

De bouwlocaties en projectgebieden bevinden zich op 50 tot 100 meter tot de broedlocaties, waardoor er bij bepaalde werkzaamheden visuele of akoestische verstoring mogelijk is. Dit betreft in het bijzonder het werken met apparaten die veel geluid produceren (meer dan 50 dB(A)). Andere werkzaamheden zullen weinig verstoring opleveren, omdat deze normaliter al rond de bedrijfsgebouwen plaatsvinden. Dit heeft niet geleid tot het verdwijnen van broedende vogels in de directe omgeving van de projectgebieden. Van andere bouwwerkzaamheden dan heien is geen storende akoestische of visuele verstoring ten aanzien van weidevogels te verwachten.

Zware bouwwerkzaamheden (heien) kunnen tijdens de broedperiode verstoring veroorzaken (akoestische verstoring, > 50 dB). Uitgegaan is van een akoestisch verstorende invloed tot 300 meter afstand van de werkzaamheden. Deze afstand is gebaseerd op verstoringen van geluid veroorzaakt door een autosnelweg.

Het direct aangrenzende graslandgebied – binnen een afstand van 150 meter tot de bouwlocatie van de stroschuur wordt in de winter gebruikt door smienten. Omdat er elders in het gebied ruim voldoende plek is om te rusten en te foerageren, wordt verwacht dat de bouwwerkzaamheden geen blijvende significante effecten op smienten zullen hebben. Een zelfde conclusie kan getrokken worden voor foeragerende ganzen.

Van de broedende moerasvogels kan geconcludeerd worden dat de belangrijkste broedgebieden ver van de bouwlocaties en de projectgebieden af liggen (meer dan 200 meter). Verstoring door geluid (heien) en visuele verstoring tijdens de broedperiode zal hierbij niet aan de orde zijn.

Resumerend kan geconcludeerd worden dat er ten aanzien van weidevogels akoestische verstoring is te verwachten tijdens de broedperiode. Deze verstoring kan optreden tijdens zware bouwwerkzaamheden, met name heien. Aanbevolen wordt om zware werkzaamheden buiten de broedperiode van de weidevogels te laten plaatsvinden, dat wil zeggen na 30 juni en vóór 1 maart. Ten aanzien van de overige vogelsoorten wordt geen verstoring verwacht (moerasvogels) of er wordt geen ernstige verstoring verwacht die tot dalende aantallen van foeragerende en rustende soorten ganzen en smienten zal leiden

Ten aanzien van broedende weidevogels is geen verstoring te verwachten van lichte en 'geluidsarme' werkzaamheden, zoals timmeren, metselen, schilderen, etc. Het betreft hierbij werkzaamheden waarvan de geluidsbelasting op de locatie van de nestelende vogels minder dan 50 dB(A) bedraagt. Door het heien kan mogelijk enige akoestische verstoring plaatsvinden van broedende weidevogels. Moerasvogels en foeragerende en/of rustende smienten en ganzen zullen geen verstoring (moerasvogels) of geen blijvende hinder (smienten en ganzen) ondervinden van de werkzaamheden.

Conclusies:

Indien er tijdens de broedperiode van de weidevogels (1 maart - 30 juni) geen zware bouwwerkzaamheden (heien) plaatsvinden, is er **geen ontheffing** nodig.

Zware werkzaamheden die een geluidsbelasting op de broedplaatsen kunnen veroorzaken van meer dan 50 dB(A), dienen niet in de broedperiode van de weidevogels (maart t/m juni) uitgevoerd te worden. Dit betreft voornamelijk heiwerkzaamheden.

Bij twijfel ten aanzien van de geluidsverstoring van andere dan de hier genoemde werkzaamheden, dient voorafgaande aan de werkzaamheden een ecooloog geraadpleegd te worden voor een veldinspectie.

Er is geen vergunning voor de werkzaamheden in het kader van de Flora- en faunawet nodig als de uitvoerder van de werkzaamheden zich houdt aan de hierboven vermelde aanbevelingen.

Indien van bovenstaande aanbevelingen wordt afgeweken, bijvoorbeeld zonder voorafgaande beoordeling van een ecooloog, dan zijn de werkzaamheden in de periode van 1 maart t/m 30 juni **wel vergunningsplichtig** in het kader van de Flora- en faunawet.

4.3. Vleermuizen

De bouwwerkzaamheden zullen op de zwaar beschermde soorten vleermuizen (tabel 3 soorten, zie bijlage), waaronder meervleermuis, weinig invloed hebben. Ze vinden namelijk vooral overdag plaats. Het foerageergebied is alleen beschermd als het van essentieel belang is voor een verblijfplaats van een beschermde soort. Als het verdwijnen van het foerageergebied ook tot het verdwijnen van de verblijfplaats leidt, kan sprake zijn van schade aan de beschermde diersoort. Dit is echter totaal niet aan de orde. Tevens verblijven er geen vleermuizen op de bouwlocaties en binnen de projectgebieden: er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen.

Tijdens de bouwwerkzaamheden kan in de foerageer- en kraamperiode, de periode van april t/m oktober, theoretisch wel verstoring ontstaan als er in het donker met felle lampen wordt doorgewerkt. Er zijn echter meerdere aanvliegroutes in het gebied aanwezig, waardoor wordt ingeschat dat het gebruik van licht geen significante permanente of tijdelijke storing ten aanzien van meervleermuis zal hebben.

Eindconclusie

Geen verstoring of significante effecten te verwachten; er hoeft er geen ontheffing te worden aangevraagd.

4.4. Zoogdieren

De werkzaamheden hebben geen invloed op beschermde zoogdiersoorten: beschermde zoogdiersoorten ontbreken op de projectlocatie.

Eindconclusie

Geen verstoring of significante effecten te verwachten; er hoeft er geen ontheffing te worden aangevraagd.

4.5. Vissen, amfibieën en reptielen

Er komen geen beschermde soorten vissen, amfibieën en reptielen binnen de projectgebieden voor. De bouwwerkzaamheden en het realiseren van de gebouwen hebben voorts geen tijdelijke of permanente invloed op de aangrenzende sloten. Verstoring of beschadiging van de beschermde soorten als bittervoorn, kleine modderkruiper, rivierdonderpad, rugstreeppad en ringslang wordt daardoor uitgesloten. Beschadiging of verstoring van licht beschermde soorten, zoals bruine en groene kikker (bastaardkikker, meerkikker) en kleine watersalamander, wordt niet aannemelijk geacht. Er is derhalve geen ontheffing noodzakelijk.

Eindconclusie

Er hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd mbt beschermde vissen, reptielen en amfibieën

4.6. Ongewervelde dieren

Beschermden ongewervelde dieren zijn niet van het projectgebied, noch uit de wijde omgeving bekend en ontbreken derhalve. Er is voor deze groep diersoorten daarom geen ontheffing noodzakelijk.

Eindconclusie

Beschermden ongewervelde dieren ontbreken, er hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

4.7. Flora

Beschermden plantensoorten ontbreken binnen de projectgebieden en in de directe omgeving (tot 10 m rondom de projectgebieden). Er is derhalve geen ontheffing noodzakelijk.

Eindconclusie

Beschermden flora ontbreekt op en rond de bouwlocaties, er hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd mbt beschermde flora.

5. Samenvatting

5.1. Overzicht

Een overzicht van de te verwachten effecten van de werkzaamheden op de beschermde soorten is gegeven in tabel 5.1.

Tabel 5.1. Beoordelingstabel effecten van de werkzaamheden op de voornaamste beschermde soorten

Aanwezige beschermde soorten in de buurt van de projectgebieden		
Beschermde soorten	Functie projectgebied	Te verwachten effect(en)
Bruine kikker, meerkikker, bastaardkikker, kleine watersalamander	Geen leefgebied aanwezig, soorten niet aangetroffen	geen
Bittervoorn, rivierdonderpad, kleine modderkruiper, ringslang, rugstreeppad	Geen leefgebied aanwezig, soorten ontbreken	geen
Haas, egel	Ontbreken	geen
Noordse woelmuis	Ontbreekt, geen leefgebied in directe omgeving aanwezig	geen
Meervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger	Geen aanvliegroute naar foerageergebieden aanwezig; winter- en zomerverblijven ontbreken	geen
Weidevogels	Niet aanwezig binnen de projectgebieden, wel op korte afstand aanwezig (50-200 m)	Verstoring bij heien te verwachten; negatieve effecten worden voorkomen bij mitigatie
Moeras- en rietvogels	Niet aanwezig binnen de projectgebieden, alleen op grote afstand aanwezig (> 200 m)	geen
Wintergasten en doortrekkers	Niet aanwezig binnen de projectgebieden, wel op korte afstand aanwezig (100-200 m)	Geringe tijdelijke verstoring bij heien te verwachten; leidt niet tot significante effecten

5.2. Algemeen voorkomende beschermde soorten Flora- en Faunawet (zgn. tabel 1 soorten)

Op basis van de beschikbare gegevens, de veldinspectie en recente informatie uit de geraadpleegde bronnen kan worden geconcludeerd dat de bouwwerkzaamheden niet zullen leiden tot een verlies van leefgebied van soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze zgn. tabel 1 soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

5.3. Beschermde vogelsoorten Flora- en faunawet

Er komen geen strikt beschermde vogelsoorten voor op de bouwlocaties en binnen de projectgebieden. De omgeving van de bouwlocaties is wel geschikt voor nestgelegenheid voor huismus, pimpelmees, koolmees en merel. Dit zijn algemene broedvogelsoorten waarvoor voldoende broedmogelijkheden in de directe omgeving aanwezig zijn. De bouwwerkzaamheden hebben daarom geen invloed op de instandhouding van deze algemene soorten.

Er zijn geen ecologische omstandigheden of zwaarwegende feiten die een bescherming van eventueel aanwezige nesten van broedvogels rechtvaardigen. Nader onderzoek naar deze soorten is dus niet noodzakelijk.

De werkzaamheden zullen geen invloed hebben op de foerageergebieden van weidevogels, moeras- en watervogels, smienten en ganzen. Om te foerageren kunnen deze vogelgroepen een groot gebied in de wijde omgeving gebruiken. Significante verstoring door de bouwwerkzaamheden ten aanzien van foeragerende vogels is daarom niet te verwachten.

Vanaf 1 maart tot en met 30 juni zijn broedende en beschermde weidevogels te verwachten vanaf een afstand van 50 à 250 meter vanaf het projectgebied. Het betreft soorten als kievit, krakeend, veldleeuwerik en kuifeend. Deze soorten kunnen tijdens de broedperiode mogelijk door harde geluiden (heien) worden verstoord.

Weidevogels

Tijdens de broedperiode, van 1 maart tot en met juni, is geen visuele verstoring te verwachten die tot significant negatieve effecten zullen leiden. Bij heien is wel akoestische verstoring te verwachten van broedende soorten, waardoor broedsels mogelijk worden verlaten. Als de versturende werkzaamheden buiten de voornaamste broedperiode van de weidevogels plaatsvinden (niet in de periode 1 maart t/m juni) is geen verstoring te verwachten.

Broedende water-, riet- en moerasvogels

Verstoring van broedende water-, riet- en moerasvogels door het heien en andere werkzaamheden wordt niet verwacht. De broedgebieden van deze soortengroepen, met name van moerasvogels, liggen te ver van de werkzaamheden af. Ernstige verstoring vanwege heien of andere werkzaamheden is daardoor niet te verwachten.

Wintervogels

Voor wintervogels als smient en grauwe gans, ligt de grootste projectlocatie dicht bij de bestaande foerageer- en overwinteringsgebieden. Geen verstoring is te verwachten als in de maanden juni t/m september wordt geheid. Buiten deze maanden is een tijdelijke, maar niet significante verstoring te verwachten. Andere werkzaamheden zullen geen verstoring veroorzaken.

Mitigerende maatregelen beschermde vogelsoorten

Voorgesteld wordt om de zware werkzaamheden (heien) buiten de broedtijd van weidevogels (1 maart - 30 juni) te laten plaatsvinden. Van de overige werkzaamheden wordt geen verstoring op broedende of foeragerende vogelsoorten verwacht. Bij twijfel dient een ecooloog geraadpleegd te worden die de effecten van een mogelijke verstoring beoordeelt.

5.4. Beschermde zoogdieren Flora- en faunawet

Op de projectlocaties leven geen zwaar beschermde soorten uit de categorie tabel 2 of 3 (zie bijlage). De werkzaamheden hebben daardoor geen invloed op beschermde zoogdiersoorten, met inbegrip van Noordse woelmuis.

De bouwlocaties en projectgebieden, alsook de aangrenzende sloten zijn niet van groot belang voor vleermuizen. Op de bouwlocaties zijn geen bomen aangetroffen die voor vleermuizen geschikt zijn om te bewonen. Er zijn daarom geen grote belemmeringen met betrekking tot de Flora- en faunawet.

5.5. Overige beschermde soorten Flora- en faunawet

Op de locatie komen geen zwaar beschermde soorten vissen, amfibieën, reptielen voor uit de categorie tabel 2 of 3 (zie bijlage). Ook beschermde ongewervelde diersoorten en beschermde vaatplanten ontbreken. Hiervoor hoeft dus geen ontheffing te worden aangevraagd.

6. Conclusies

6.1. Mitigerende maatregelen

Ten aanzien van de uit te voeren werkzaamheden dienen alleen mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd ten aanzien van broedende weidevogels. Indien dit gebeurt, dan is er geen tijdelijke en ook geen permanente schade te verwachten aan beschermde diersoorten. Beschermde plantensoorten komen binnen het projectgebied niet voor.

Het betreft de volgende mitigerende maatregel:

Mitigerende maatregelen beschermde broedvogels

Ten aanzien van beschermde diersoorten van de Flora- en faunawet, met name broedende weidevogels, dienen sterk geluidsverstorende werkzaamheden (> 50 dB(A) op de broedplaatsen) buiten de broedtijd van weidevogels te gebeuren.

Lawaai veroorzaakt door heien dient tijdens de broedperiode van 1 maart t/m 30 juni voorkomen te worden. Er wordt geen verstoring verwacht als er buiten de hierboven aangegeven broedtijd wordt gewerkt.

Kleine werkzaamheden als timmeren, schilderen en het weghalen van rommel kunnen wel in deze broedperiode worden uitgevoerd. Akoestische en visuele effecten van deze kleine werkzaamheden zullen niet veel afwijken van de normale werkzaamheden die rond de schuren en stallen plaatsvinden. Hiervan is dus geen blijvende verstoring van broedende vogels te verwachten.

6.2. Eindconclusie

Als de onder 6.1 genoemde mitigerende maatregel in acht wordt genomen, dan hoeft er voor de werkzaamheden geen ontheffing te worden aangevraagd in het kader van de Flora en faunawet.

Bij twijfel dient een ecooloog te worden geraadpleegd, die na inspectie van de werkzaamheden een rapportage opstelt. De ecooloog kan daarbij, op basis van veldonderzoek en literatuur, aangeven welke werkzaamheden wel en niet verstorend zullen zijn ten aanzien van beschermde soorten.

6. Geraadpleegde bronnen

- Helger, J., 2010. Atlas van de Noord-Hollandse amfibieën en reptielen 1980-2010. RAVON, Landschap Noord-Holland.
- Herder, J., J. Kranenbarg, D. Hoogetboom, J. Hamers & K. Dekker, 2012. Atlas van de Noord-Hollandse vissen 1980-2012. Landschap Noord-Holland Heiloo & Stichting RAVON Nijmegen.
- Hoogetboom, D., W. Ruitenbeek, F. Visbeen en J. Wondergem, 2014. Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren. Landschap Noord-Holland, Heiloo.
- Kaag, K., 2012. Van Duin tot Dijk. De dagvlinders van Noord-Holland. Landschap Noord-Holland, Heiloo.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- Oosterveld, E.B. & Altenburg, W. 2005. Kwaliteitscriteria voor weidevogelgebieden, met toestlijst. A&W-rapport 412. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.
- Provincie Noord-Holland, 2010. Ecologische Hoofdstructuur Noord-Holland. Stand van zaken, Herijking en Toekomst. Uitgave Provincie Noord-Holland, Directie Beleid - Sector NRL.
- Riet, B. van der & T. Baas, 2012. Verspreiding van de Noord-Hollandse Flora. Landschap Noord-Holland, Heiloo. 19 pp + CD-Rom met verspreidingsgegevens.
- Scharringa, C.J.G., W. Ruitenbeek & P.J. Zomerdijk, (red.), 2010. Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland. Landschap Noord-Holland, Heiloo.
- Scharringa, C.J.G. & R. van 't Veer, 2012. Verspreiding Weidevogels Noord-Holland. Uitgave Landschap Noord-Holland, Heiloo
- Van Straaten, M., D. Sluis & V. Nederpel, 2006. Visstandonderzoek in relatie tot Bittervoorn in het IJperveld. Monitoring Plan Roerdomp IJperveld 2003-2006.
- Van 't Veer, R. & D.M. Hoogetboom, 2015. Atlas van de Natura 2000-gebieden in Laag Holland. Uitgave Provincie Noord-Holland (Haarlem).
- Van 't Veer, R., D.M. Hoogetboom, A. Aptroot & J.P.C. van der Goes, 2009. Veenmosrietlanden in Natura 2000-gebieden Laag Holland. Actualisering van de habitattypenkaart. Landschap Noord-Holland, Heiloo. Interne rapportage, 64 pp + bijlagen.
- Van 't Veer, R., T. Kisjes & N. Sminia, 2012. Natuuratlas Zaanstad. Stichting Uitgeverij Noord-Holland.

- Veer, R. van 't, N. Raes & C.J.G. Scharringa, 2010. Weidevogels in Noord-Holland: ecologie, beleid en ontwikkelingen. Landschap Noord-Holland, Heiloo.
- Veer, R. van 't & C.J.G. Scharringa 2008. Weidevogelonderzoek Laag Holland 2006. Analyse en interpretatie van de aangetroffen soorten en dichtheden in 30.000 ha weidevogelgebied. Landschap Noord-Holland, Castricum.
- Visbeen, F, N. Raes & C.J.G. Scharringa. 2009 Opkrikplannen voor weidevogelleefgebieden in Laag Holland. Groot-Limmerpolder, Klaas Hoorn en Kijfpolder, Hempolder & Dorregeest; Uitgeester- en Heemskerkerbroekpolder met de deelgebieden Weijenbus en Vroonmeer; Krommenieër Woudpolder; Eilandspolder West; Eilandspolder Oost; en de Polder Oostzaan. Landschap Noord-Holland, Heiloo.

BIJLAGEN

Tabellen en toelichting Flora- en Faunawet.

Tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB artikel 75). Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). Per tabel staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor de beschermde soorten.

Tabel 1 soorten - licht beschermingsregime

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.

Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Zoogdieren Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>) Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>) Dwergmuis (<i>Micromys minutus</i>) Bunzing (<i>Mustela putorius</i>) Dwergspitsmuis (<i>Sorex minutus</i>) Egel (<i>Erinaceus europeus</i>) Gewone bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>) Haas (<i>Lepus europeus</i>) Hermelijn (<i>Mustela erminea</i>) Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>) Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>) Mol (<i>Talpa europea</i>) Ondergrondse woelmuis (<i>Pitymys subterraneus</i>) Ree (<i>Capreolus capreolus</i>) Rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>) Tweekleurige bosspitsmuis (<i>Sorex coronatus</i>) Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>) Vos (<i>Vulpes vulpes</i>) Wezel (<i>Mustela nivalis</i>) Woelrat (<i>Arvicola terrestris</i>) Reptielen en amfibieën Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>) Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>) Middelste groene kikker (<i>Rana esculenta</i>) Kleine watersalamander <i>Triturus vulgaris</i>) Meerkikker (<i>Rana ridibunda</i>)	Mieren Behaarde rode bosmier (<i>Formica rufa</i>) Kale rode bosmier (<i>Formica polyctena</i>) Stronkmier (<i>Formica truncorum</i>) Zwartrugbosmier (<i>Formica pratensis</i>) Slakken Wijngaardslak (<i>Helix pomatia</i>) Vaatplanten Aardaker (<i>Lathyrus tuberosus</i>) Akkerklokje (<i>Campanula rapunculoides</i>) Brede wespenorchis (<i>Epipactis helleborine</i>) Breed klokje (<i>Campanula latifolia</i>) Dotterbloem * (<i>Caltha palustris</i>) Gewone vogelmelk (<i>Ornithogalum umbellatum</i>) Grasklokje (<i>Campanula rotundifolia</i>) Grote kaardenbol (<i>Dipsacus fullonum</i>) kleine maagdenpalm (<i>Vinca minor</i>) Knikkende vogelmelk (<i>Ornithogalum nutans</i>) Koningsvaren (<i>Osmunda regalis</i>) Slanke sleutelbloem (<i>Primula elatior</i>) Zwanebloem (<i>Butomus umbellatus</i>) * m.u.v. Spindottebloem
--	---

Tabel 2 soorten - Overige beschermde soorten, incl. alle vogelsoorten

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten). Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.

Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

Zoogdieren Damhert (<i>Dama dama</i>) Edelhert (<i>Cervus elaphus</i>) Eekhoorn (<i>Sciurus vulgaris</i>) Grijze zeehond (<i>Halichoerus grypus</i>) Grote bosmuis (<i>Apodemus flavicollis</i>) Steenmarter (<i>Martes foina</i>) Wild zwijn (<i>Sus scrofa</i>)	Vaatplanten (vervolg) Dennenorchis (<i>Goodyera repens</i>) Duitse gentiaan (<i>Gentianella germanica</i>) Franjementiaan (<i>Gentianella ciliate</i>) Geelgroene wespenorchis (<i>Epipactis muelleri</i>) Gele helmbloem (<i>Pseudofumaria lutea</i>) Gevlekte orchis (<i>Dactylorhiza maculata</i>) Groene nachtorchis (<i>Coeloglossum viride</i>) Groensteel (<i>Asplenium viride</i>) Grote keverorchis (<i>Listera ovata</i>) Grote muggenorchis (<i>Gymnadenia conopsea</i>) Gulden sleutelbloem (<i>Primula veris</i>) Harlekijn (<i>Orchis morio</i>) Herfstschoeferorchis (<i>Spiranthes spiralis</i>) Hondskruid (<i>Anacamptis pyramidalis</i>) Honingorchis (<i>Herminium monorchis</i>) Jeneverbes (<i>Juniperus communis</i>) Klein glaskruid (<i>Parietaria judaica</i>) Kleine keverorchis (<i>Listera cordata</i>) Kleine zonnedaauw (<i>Drosera intermedia</i>) klokjesgentiaan (<i>Gentiana pneumonanthe</i>) kluwenklokje (<i>Campanula glomerata</i>) koraalwortel (<i>Corallorhiza trifida</i>) kruisbladgentiaan (<i>Gentiana cruciata</i>) Lange ereprijs (<i>Veronica longifolia</i>) Lange zonnedaauw (<i>Drosera anglica</i>) mannetjesorchis (<i>Orchis mascula</i>) Maretak (<i>Viscum album</i>) Moeraswespenorchis (<i>Epipactis palustris</i>) Muurbloem (<i>Erysimum cheiri</i>) Parnassia (<i>Parnassia palustris</i>) Pijlscheefkelk (<i>Arabis hirsuta sagittata</i>) Poppenorchis (<i>Aceras anthropophorum</i>) Prachtklokje (<i>Campanula persicifolia</i>) Purperorchis (<i>Orchis purpurea</i>) Rapunzelklokje (<i>Campanula rapunculus</i>) Rechte driehoeksvaren (<i>Gymnocarpium robertianum</i>) Rietorchis (<i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i>) Ronde zonnedaauw (<i>Drosera rotundifolia</i>) Rood bosvogeltje (<i>Cephalanthera rubra</i>) Ruig klokje (<i>Campanula trachelium</i>) Schubvaren (<i>Ceterach officinarum</i>)
Reptielen en amfibieën Alpenwatersalamander (<i>Triturus alpestris</i>) Levendbarende hagedis (<i>Lacerta vivipara</i>)	
Dagvlinders Moerasparelmoervlinder (<i>Euphydryas aurinia</i>) Vals heideblauwtje (<i>Lycaeides idas</i>)	
Vissen Bermpje (<i>Noemacheilus barbatulus</i>) Kleine modderkruiper (<i>Cobitis taenia</i>) Meerval (<i>Silurus glanis</i>) Rivierdonderpad (<i>Cottus gobio</i>)	
Kevers Vliegend hert (<i>Lucanus cervus</i>)	
Kreeftachtigen Rivierkreeft (<i>Astacus astacus</i>)	
Vaatplanten Aangebrande orchis (<i>Orchis ustulata</i>) Aapjesorchis (<i>Orchis simia</i>) Beenbreek (<i>Narthecium ossifragum</i>) Bergklokje (<i>Campanula rhomboidalis</i>) Bergnatchorchis (<i>Platanthera chlorantha</i>) Bijenorchis (<i>Ophrys apifera</i>) Blaasvaren (<i>Cystopteris fragilis</i>) Blauwe zeedistel (<i>Eryngium maritimum</i>) Bleek bosvogeltje (<i>Cephalanthera damasonium</i>) Bokkenorchis (<i>Himantoglossum hircinum</i>) Brede orchis (<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>) Bruinrode wespenorchis (<i>Epipactis atrorubens</i>) Daslook (<i>Allium ursinum</i>)	

Tabel 2 soorten: vaatplanten, vervolg

Vaatplanten (vervolg)	Vliegenorchis (<i>Ophrys insectifera</i>)
Slanke gentiaan (<i>Gentianella amarella</i>)	Vogelnestje (<i>Neottia nidus-avis</i>)
Soldaatje (<i>Orchis militaris</i>)	Voorjaarsadonis (<i>Adonis vernalis</i>)
Spaanse ruiter (<i>Cirsium dissectum</i>)	Wantsenorchis (<i>Orchis coriophora</i>)
Steenanjer (<i>Dianthus deltoides</i>)	Waterdrieblad (<i>Menyanthes trifoliata</i>)
Steenbreekvaren (<i>Asplenium trichomanes</i>)	Weideklokje (<i>Campanula patula</i>)
Stengelloze sleutelbloem (<i>Primula vulgaris</i>)	Welriekende nachtorchis (<i>Platanthera bifolia</i>)
Stengelomvattend havikskruid (<i>Hieracium amplexicaule</i>)	Wilde gagel (<i>Myrica gale</i>)
Stijf hardgras (<i>Catapodium rigidum</i>)	Wilde herfsttijloos (<i>Colchicum autumnale</i>)
Tongvaren (<i>Asplenium scolopendrium</i>)	Wilde kievitsbloem (<i>Fritillaria meleagris</i>)
Valkruid (<i>Arnica montana</i>)	Wilde marjolein (<i>Origanum vulgare</i>)
Veenmosorchis (<i>Hammarbya paludosa</i>)	Wit bosvogeltje (<i>Cephalanthera longifolia</i>)
Veldgentiaan (<i>Gentianella campestris</i>)	Witte muggenorchis (<i>Pseudorchis albida</i>)
Veldsalie (<i>Salvia pratensis</i>)	Zinkviooltje (<i>Viola lutea calaminaria</i>)
Vleeskleurige orchis (<i>Dactylorhiza incarnata</i>)	Zomerklokje (<i>Leucojum aestivum</i>)
	Zwartsteel (<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>)

Tabel 3 soorten - Zwaar beschermde soorten

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Flora- en faunawet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.

Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.

Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang *),
- 2) er is geen alternatief,
- 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

*) Betreft: onderzoek en onderwijs; repopulatie en herintroductie; bescherming van flora en fauna; veiligheid van het luchtverkeer; volksgezondheid of openbare veiligheid; dwingende redenen van openbaar belang; het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom; belangrijke overlast veroorzaakt door dieren; uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw; bestendig gebruik; uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Tabel 3 soorten - Zwaar beschermde soorten bijlage 1 AmvB

Zoogdieren Das (<i>Meles meles</i>) Boommarter (<i>Martes martes</i>) Eikelmuis (<i>Eliomys quercinus</i>) Gewone zeehond (<i>Phoca vitulina</i>) Veldspitsmuis (<i>Crocidura leucodon</i>) Waterspitsmuis (<i>Neomys fodiens</i>) Reptielen en amfibieën Adder (<i>Vipera berus</i>) Hazelworm (<i>Anguis fragilis</i>) Ringslang (<i>Natrix natrix</i>) Vinpootsalamander (<i>Triturus helveticus</i>) Vuursalamander (<i>Salamandra salamandra</i>) Vissen Beekprik (<i>Lampetra planeri</i>) Bittervoorn (<i>Rhodeus cericeus</i>) Elrits (<i>Phoxinus phoxinus</i>) Gestippelde alver (<i>Alburnoides bipunctatus</i>) Grote modderkruiper (<i>Misgurnus fossilis</i>) Rivierprik (<i>Lampetra fluviatilis</i>)	Dagvlinders Bruin dikkopje (<i>Erynnis tages</i>) Dwergblauwtje (<i>Cupido minimus</i>) Dwergdikkopje (<i>Thymelicus acteon</i>) Groot geaderd witje (<i>Aporia crataegi</i>) Grote ijsvogelvlinder (<i>Limenitis populi</i>) Heideblauwtje (<i>Plebejus argus</i>) Iepepage (<i>Strymonidia w-album</i>) Kalkgraslanddikkopje (<i>Spialia sertorius</i>) Keizersmantel (<i>Argynnis paphia</i>) Klaverblauwtje (<i>Cyaniris semiargus</i>) Purperstreepparelmoervlinder (<i>Brenthis ino</i>) Rode vuurvlinder <i>Palaeochrysophanus</i> hippotoe) Rouwmantel (<i>Nymphalis antiopa</i>) Tweekleurig hooibeestje (<i>Coenonympha</i> arcania) Veenbesparelmoervlinder (<i>Bolaria aquilonais</i>) Veenhooibeestje <i>Coenonympha tullia</i>) Veldparelmoervlinder (<i>Melitaea cinxia</i>) Woudparelmoervlinder (<i>Melitaea diamina</i>) Zilvervlek (<i>Clossiana euphrosyne</i>) Vaatplanten Groot zeegras (<i>Zostera marina</i>)
--	--

Tabel 3 soorten - Zwaar beschermde soorten bijlage IV Habitatrichtlijn

Zoogdieren Baardvleermuis (<i>Myotis mystacinus</i>) Bechstein's vleermuis (<i>Myotis bechsteinii</i>) Bever (<i>Castor fiber</i>) Bosvleermuis (<i>Nyctalus leisleri</i>) brandt's vleermuis (<i>Myotis brandtii</i>) Bruinvis (<i>Phocoena phocoena</i>) Euraziatische lynx (<i>Lynx lynx</i>) Franjestaart (<i>Myotis nattereri</i>) Gewone dolfin (<i>Delphinus delphis</i>) Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>) Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>) Grijze grootoorvleermuis (<i>Plecotus austriacus</i>) Grote hoefijzerneus (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>) Hamster (<i>Cricetus cricetus</i>) Hazelmuis (<i>Muscardinus avellanarius</i>) Ingekorven vleermuis (<i>Myotis emarginatus</i>) Kleine dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>) Kleine hoefijzerneus (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>) Meervleermuis (<i>Myotis dasycneme</i>) Mopsvleermuis (<i>Barbastella barbastellus</i>) Noordse woelmuis (<i>Microtus oeconomus</i>) Otter (<i>Lutra lutra</i>) Rosse vleermuis (<i>Nyctalus noctula</i>) Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>) Tuimelaar (<i>Tursiops truncatus</i>) Tweekleurige vleermuis (<i>Vespertilio murinus</i>) Vale vleermuis (<i>Myotis myotis</i>) Watervleermuis (<i>Myotis daubentonii</i>) Wilde kat (<i>Felis silvestris</i>) Witflankdolfijn (<i>Lagenorhynchus acutus</i>) Witsnuitdolfijn (<i>Lagenorhynchus albirostris</i>)	Dagvlinders Donker pimpernelblauwtje (<i>Maculinea nausithous</i>) Grote vuurvlinde (<i>Lycaena dispar</i>) Pimpernelblauwtje (<i>Maculinea teleius</i>) Tijmblauwtje (<i>Maculinea arion</i>) Zilverstreephooibeestje (<i>Coenonympha hero</i>) Libellen Bronslibel (<i>Oxygastra curtisii</i>) Gaffellibel (<i>Ophiogomphus cecilia</i>) Gevlekte witsnuitlibel (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>) Groene glazenmaker (<i>Aeshna viridis</i>) Noordse winterjuffer (<i>Sympecma paedisca</i>) Oostelijke witsnuitlibel (<i>Leucorrhinia albifrons</i>) Rivierrombout (<i>Stylurus flavipes</i>) Sierlijke witsnuitlibel (<i>Leucorrhinia caudalis</i>) Vissen Houting (<i>Conegonus oxyrrhynchus</i>) Steur (<i>Acipenser sturio</i>) Vaatplanten Drijvende waterweegbree (<i>Luronium natans</i>) Groenknolorchis (<i>Liparis loeselii</i>) Kruipend moerasscherm (<i>Apium repens</i>) Zomerschroeforchis (<i>Spiranthes aestivalis</i>) Kevers Brede geelrandwaterroofkever (<i>Dytiscus latissimus</i>) Gestreepte waterroofkever (<i>Graphoderus bilineatus</i>) Heldenbok (<i>Cerambyx cerdo</i>) Juchtleerkever (<i>Osmoderma eremita</i>) Tweekleppigen Bataafse stroommossel (<i>Unio crassus</i>)
Reptielen en amfibieën Boomkikker (<i>Hyla arborea</i>) Geelbuikvuurpad (<i>Bombina variegata</i>) Gladde slang (<i>Coronella austriacus</i>) Heikikker (<i>Rana arvalis</i>) Kamsalamander (<i>Triturus cristatus</i>) Knoflookpad (<i>Pelobates fuscus</i>) Muurhagedis (<i>Podarcis muralis</i>) Poelkikker (<i>Rana lessonae</i>) Rugstreeppad (<i>Bufo calamita</i>) Vroedmeesterpad (<i>Alytes obstetricans</i>) Zandhagedis (<i>Lacerta agilis</i>)	